

Földvári Rudolf Borsod-Abaúj-Zemplén megyei MDP-titkár levelezése Gerő Ernővel ⁽¹⁾

(1956. augusztus)

Gerő Ernő 1956. július 18-tól a három hónapon át tevékenykedett a Magyar Dolgozók Pártja első titkáráként. A korszak több feldolgozása, s itt között levelei is arról tanúskodnak, hogy mennyire nem volt tisztában az ország tényleges helyzetével. Földvári Rudolf, az 1954 májusában Miskolcra „száműzött”, és a demokratizálási folyamatot támogató Borsod-Abaúj-Zemplén megyei első titkár levelei tükrözik a változások túl gyors üteme miatti kételyeit, és félelmét a Rákosi-féle pártvezetés várható kemény ellenintézkedései miatt.

Bevezetés

Gerő Ernő (1898-1980) Rákosi Mátyás leváltását követően, 1956. július 18-tól a forradalom októberi napjaitól alig három hónapon át tevékenykedett a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) első titkáráként, következésképp az ország első embereként. A korszak több feldolgozása megemlékezett már arról, mennyire nem volt tisztában az ország tényleges helyzetével, mennyire nem tudta felmérni az 1956 nyarának végén - őszén felgyorsuló hazai és külföldi események valódi jelentőségét. Alábbi forrásközlések ezen időszak adalékait képezik, továbbá hozzájárulnak az 1956-os forradalomhoz vezető utak jobb megismeréséhez.

Földvári Rudolf (1921-) fiatalon bekapcsolódott a kommunista mozgalomba, már az ötvenes évek elején különböző, magas rangú párttisztviselőket látott el. 1952-1954 között az MDP fővárosi bizottságának első titkára, tagjai közé választotta az MDP Központi Vezetősége (KV) és a Politikai Bizottság (PB) is. 1953-ban előbb a Sztálin temetésére Moszkvába utazó, majd a június 13-16. között a Rákosi-féle vezetést elmarasztaló magyar-szovjet tárgyalódelegációban. Döntően itt szerzett elményei hatására maga is Rákosiék bírálója, a kommunista rendszer demokratikus reformjának útkeresője lett. (Az 1953. június 13-16. közötti tárgyalásokról, illetve a KV jelentős június 27-28-i üléséről épp Földvári saját feljegyzései az egyik legfontosabb forrásanyag, ugyanis még az utóbb elfogadott KV-határozat sem kerülhetett egykorán nyilvánosságra, tartalmára csak Nagy Imre július 4-i kormányprogramjából következtethetett az ország.) 1954 májusában a Rákosival történt kisebb-nagyobb konfliktusai után kimaradt a PB-ből, majd Miskolcra "száműzték" az MDP Borsod-Abaúj-Zemplén megyei első titkárának.

Miskolcon nagy erővel fogott munkához, és a lakosság életkörülményeinek javítása, a korrupció és népszerűtlen pártvezetők háttérbe szorítása érdekében tevékenykedett. 1956 elején üdvözölte a XX. kongresszussal elindult újabb demokratizálódási folyamatot, ugyanakkor ez év szeptemberéig több alkalommal is támadta kételyei a változások esetlegesen túl gyors üteme továbbá félelméi a Rákosi-féle pártvezetés várható kemény ellenintézkedései miatt. A februártól augusztus végéig terjedő időszak egy rendkívül érdekes, és a korra nagyon is jellemző fordulatokat hozó időszak volt a vidéki pártvezető életében. Szeptemberre érett meg benne a döntő felismerés az általa is szolgált rendszer rugalmatlanságáról, az addiginál jóval átfogóbb változások szükségességéről. Már hetekkel a forradalom előtt feladta óvatosságát, és a pártvezetés, valamint önmaga számos korábbi intézkedésével, felfogásával is szakítva kereste a kibontakozás útját. (Mind ezt jól mutatja, hogy a forradalom talán "felkészültebben" érte a borsodi régiót, mint az ország sok más vidékét és Földvárit személyesen is.)

Ezt megelőzően azonban komoly dilemmák is jellemezték közéleti tevékenységét. 1956. június 30-án született meg például a KV azon határozata, mely Déry Tibor és Tardos Tibor felszólalása nyomán keményen megbélyegezte a Petőfi Kör, pártbüntetést szabott ki az érintetteknek. Miskolcon éppen ekkor nagy vihart kavart Bihar Sándor fiatal költőnek a Művelt Nép-ben publikált "Miskolci kocsonya" c. cikke, melyben a borsodi régió kulturális elmaradottságát a szűklátókörű funkcionáriusokat bírálta. A Petőfi Körhöz hasonló miskolci irodalmi-értelmiségi ellenzék formálódás ezért (részben a pozitív események hatására is) félelmet keltett a helyi pártvezetésben és határozottan az említett KV-határozat mellett demonstráltak. (Elsősorban a régióban elindult reformok sorsát féltve a pártvezetés bosszújától.) Pár nappal később ugyanakkor maga Földvári kezdeményezte a Bihar-vezette irócsoporthoz való kapcsolatteremtést az óvatosságot reményében. A lakosság számos rétege közül kitüntetett figyelmet szentelt az értelmiség problémáinak megoldásában, a velük való párbeszéd elénkítésében. Július közepén Rákosi leváltása, majd az országból történt távozása egyszerre bátorította a reformok kezdeményezőit (köztük Földvárit is), ugyanakkor megszóllított bizonyos félelmeket is. A borsodi első titkár még a KV-ülés előtt terjedelmes beadványt intézett a pártvezetéshez, melyben élesen bírálta az észak-magyarországi régióval kapcsolatos propagandaszólások hamisságát, a szocialista nehézipar fellegvárának, "magyar Ruhr-vidéknek" titulált térség katasztrofálisan elmaradott szociális, kulturális, lakás- stb. viszonyait. Már a KV-ülés után Földvári ugyanezt terjedelmes parlamenti felszólalásában is a Hegedüs András-vezette kormány szemére vetette.

Ugyanekkor jelent meg B. Nagy László fővárosi újságíró tollából a Művelt Nép-ben egy terjedelmes - és éles hangon bíráló - riport Miskolc közállapotairól, különös tekintettel a kulturális kérdésekre. Ezzel egy olyan (igazából csak szeptember elejétől fellángoló) vita vette kezdetét, mely hangnemében és mélységében korábban elképzelhetetlen lett volna. A polémia (melybe Földvári kezdettől mint vitapartner kapcsolódott be a nyilvánosság előtt is) Miskolc kulturális gondjai okán nagyon is országos, "nagy"-politikai kérdéseket vetett fel, elsősorban a desztalinizálás, a törvénytelenések és a hazug propaganda megszüntetése kapcsán. (Ezt leginkább a "XX. kongresszus szellemének", vagy "júliusi út"-nak nevezték egykorán.)

Gerő Ernő iránt Földvári viseltetett bizonyos bizalommal korábban. Az 1953-as nagy jelentőségű moszkvai tanácskozáson például megjegyezte, hogy "Gerő volt az egyetlen, akivel lehetett beszélni arról, mi is történt". Moszkvai sétáik alatt Gerő többször is értetlenségének adott hangot, amiért a fejükre olvasták a korábbi időszak bűnlajstromát. 1956-os hatalomra kerülése után egyik első útja (augusztus 6-án) Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe vezetett. Gerő részvételével nagyszabású megyei pártaktív-értekezletre is sor került. A megyei pártbizottság beszámolójába önkritikus elemek is vegyültek, például hangsúlyozták, hogy korábban keveset foglalkoztak az értelmiség gondjaival, s nem elég gyors a sérelmet szenvedett emberek rehabilitálása sem. Az első titkár ugyanakkor erősen lehűtötte a "júliusi folyamat" kibontakozásában reménykedőket, Nagy Imre híveit. Nagyon is jellemző volt, hogy a pártonkívüliekkel történő kapcsolatfelvétellel és a szocialista demokrácia fejlesztése mellett legalább olyan fontosnak (sőt fontosabbnak) nevezte a "szocialista fegyelemre, szocialista éberségre" irányuló szükségletet. "Borsod megye pártszervezetei mintegy 70 ezer kommunisztával Budapest, az ország fővárosa mellett a Központi Vezetőség egyik legszilárdabb támasza" - mondta vendéglátóinak udvariasan, majd az éberség mindenek feletti fontosságáról beszélt, hiszen "rengeteg imperialista kém tevékenykedik, még az államapparátusba is beépült az ellenség". Az ötvenes évek elejére emlékeztető, paranoiás félelmeket tükröző beszédében határozottan elhatárolódott a Nagy Imre-féle pártellenzékétől és a demokratikus reformok, őszinte tényfeltárás kezdeményezőitől. Földvári ugyanakkor - jellemző módon - 1953-tól elemelte az eseményeket és nem csupán a "jobboldali", hanem a baloldali, sztálinista elhajlással kapcsolatban is kritikájának adott hangot.

A Gerő-látogatás után, augusztus 9-én kelt levelében Földvári még csak egy, a pártellenőrzés hatékonyságával kapcsolatos PB-határozattal kapcsolatban intézett levelet az MDP első titkárhoz. Részben kifogásolta, hogy túlzott általánosításokkal rongja a határozat a megyei pártbizottságok (köztük elsősorban értelemeszerűen a borsodiak) erőfeszítéseinek hitelességét, részben pedig a centralizáció erősítését szorgalmazta a központi pártszervek helyes névhasználatának rögzítésével kapcsolatban. Augusztus 14-i újabb levelében (ezúttal is hangszülőzve, hogy nem pusztán saját magának, hanem a megyei pártbizottság végrehajtó bizottságának hivatalos álláspontját közli) határozottabban emelt szót a lassú és felesleges pártbürokrácia leépítésének gyorsításáért, a pártvezetés saját szövegeinek komolyan vételéről (például a gazdaságpolitikai reformok, a lakosság széles tömegeinek bevonása stb. kapcsán), sőt a korábban meghurcoltak anyag kártalanításának szorgalmazása kapcsán is. E levelének utolsó pontjában azonban a Magyar Nemzet c. lappal szembeni kritikáját fogalmazta meg, túlzottan ítélve ahogy a lap a mezőgazdaság kollektivizálásával kapcsolatos hibák orvoslását szorgalmazta. Gerő és a pártvezetés augusztus közepén minden erővel igyekezett lehűteni a júliusi változások után egyre inkább szárnra kapott reményeket, a demokratizálás helyett a rendszer stabilizálására, változtatásaira emlékeztetett. A PB ezzel kapcsolatos elemzése után Földvári két levelet is intézett az első titkárhoz augusztus 21-én illetve 30-án.

Ez utóbbiak nem csupán azért érdekesek, mert arra utalnak, hogy ekkor a borsodi első titkárban is megfogalmazódtak bizonyos kételyek a demokratizálódási folyamat gyors üteme miatt, hanem azért is, mert mindazt, amit Földvári itt kritikus élel szövé tett - szeptember elejétől részben maga is kezdte megvalósítani, vagyis a Gerőéknek történő megfelelés helyett a kibontakozás útját inkább ellenük, mintsem velük kezdte el keresni. Például hangsúlyozta, hogy "trendet" kell teremteni a "sajtófronton", ami a demokratikus hangvételű, a törvényességet és alkotmányosságát hangsúlyozó, egyszerre kritikus és önkritikus értelmiség megszabóztatását indítványozta. Ugyanakkor maga Földvári volt, aki alig pár nappal később, szeptember elején már engedélyezte, hogy a borsodi iróellenzék Kilátó címmel önálló irodalmi-politikai lapot indítson, s a szerkesztésbe nem hogy nem szölt bele, hanem üdvözölte annak demokratikus, a negatívumokat bíráló hangvételét. (Szeptember-októberben a Kilátó négy megjelent száma az "ellenzék", a vele polemizáló megyei pártlap, az Északmagyarországi pedig a vaskalapos

pártfunkcionáriusok szócsöve lett. Izgalmas politikai polémiajuk - a "miskolci vita" - ismertetése meghaladná jelen közlemény kereteit.) Az értelmiséggel kapcsolatban augusztus végi leveleiben még a megyei pártvezetés értelmiséget illető további bizalmatlanságának adott hangot, ugyanakkor szeptemberben - a Központi Vezetőség ún. "értelmiségpolitikai" határozatára hivatkozva - minden támogatást megadott a helyi tudományos élet, pedagógusok, irodalmárok és művészek segítésére, a velük kötött társadalmi szövetség fontosságát hangsúlyozta. (Augusztus végén már nagyszabású, a pártvezetés és az értelmiség kapcsolatkeresését szolgáló nyilvános ankétokra is sor került, szeptember 10-én pedig a megyei pártbizottság fogadott el nagyon is demokratikus hangvételű határozatot az értelmiség demokratikus törekvéseinek támogatásával kapcsolatban.) De nagyon jellemző az is, ahogy augusztusban Földvári még arra panaszkodott, hogy egyes volt pártok (például szociáldemokraták) abban a káros illúzióban élnek, hogy pártaikat újjászervezhetik, szeptember végétől pedig mindent elkövetett, hogy a helyi MDP-vezetés teljesen új alapokra helyezze szövetségi politikáját. Ekkor már nemcsak a párttagokra és a pártönkívüli szimpatizánsokra, hanem a volt népfrontos pártok (szociáldemokraták, parasztpártiak, kiscgazdák) híveire is számított. Október 14-én szervezték meg Miskolcon a volt népfront pártjainak "baráti találkozóját", mely egyben a többpártrendszer debütálását is jelentette a térségben - országos viszonylatban egyedülálló módon. A pártirányítás szigorításának, a gazdaságpolitikai reformok kordában tartásának szorgalmazásával, Nagy Imre rehabilitálási tervének elutasításával, és más augusztusi felvetéseivel kapcsolatban pedig nemcsak arra emlékeztethetünk, hogy szeptember elejétől mindezzel homlokegyenest ellenkező nézetek nyilvánosságra kerülését segítette elő (például a Kilitó-ban), hanem arra is, hogy a megyei pártvezetés október közepén kelt - épp a forradalom napján nyilvánosságra hozott - terjedelmes beadványában határozottan kérte számon a decentralizálásra, a bürokrácia felszámolására, az iparból és mezőgazdaságból élők életszínvonalának emelésére, az ésszerűtlen gazdaságpolitika feladására vagy épp az igazságtalanul meghurcoltak (köztük Nagy Imre) teljes rehabilitálására vonatkozóan ígéreteket stb. Mindezzel Földvári a helyi pártvezetést a forradalom előkészítésének egyik előkészítőjévé sőt koordinálójává is tette.

Gerő Ernő csak Földvári első két levelére adott - összességében semmitmondónak minősíthető - választ szeptember 3-án. Földvári észrevételeiből csak a párt szigorítások fokozására vonatkozó megjegyzéseit méltányolta, a hibák kijavítását szorgalmazó kitételeit, a társadalom növekvő elégedetlenségéről és a Borsodban elindult pozitív folyamatokról szólókat lényegében bagatellizálni igyekezett. Gerő válasza bizonyára komoly szerepet játszott abban, hogy Földvári szeptember elejétől feladva korábbi kételyeit és bizonytalanságait, ezt a politikai irányvonalat választotta. (Gerő az augusztus végi két levél megválaszolására Kovács Istvánt, a budapesti pártbizottság első titkárát - egyébként Borsodban épp Földvári elődjét - kérte fel. Ilyen értelmű levelet azonban a megyei pártarchívum anyagában nem találunk, feltételezésünk szerint Kovács nem is írta meg azt. A szeptemberi-októberi események felgyorsulása lényegében szükségtelemmé is tette, továbbá Gerő elég sokat volt távol. Szeptember végén szabadságra utazott a Krímbe, hazafelé Moszkvában tárgyalt a jugoszlávokkal való kapcsolatok normalizálásáról, október 15-én pedig küldöttség élén épp Belgrádba indult, ahonnan csak a forradalom napjának reggelén ért haza.)

Földvári Rudolf pedig már október 24-én a megalakult miskolci (DIMÁVAG) munkástanács mellé állt, akik el is fogadták közreműködését. A megyei munkástanács megkíséreléséből több alkalommal tárgyalt Budapesten a Nagy Imre-kormányval. November elején előbb Ungvárra deportálták, majd hazatérése után december közepéig a megyei munkástanács elnöke volt, óriási szerepet játszott abban, hogy a munkástanács a hatalom legitím birtokosaként állt szemben a berendezkedő Kádár-kormányzattal. 1957 májusában letartóztatták, és életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. 1961-ben szabadult, nyugdíjazásáig munkásként dolgozott, a rendszerváltás után pedig sokáig a Nagy Imre Társaság elnökségi tagjaként tevékenykedett.

Kapcsolódó linkek:

Földvári Rudolf tevékenységéről saját életútinterjúi: Földvári Rudolf-interjú. Készítette Molnár Adrienne 1990-ben. 1956-os Intézet Oral History Archívum, 231. sz. ([Részletét ld. itt](#) ⁽²⁾)

Földvári visszaemlékezése Gerő 1953-as magatartására: PÜNKÖSTI ÁRPÁD: Rákosi bukása, száműzetése és halála. Bp., 2001. 27. p. ([Vonatközlő részlete elérhető itt](#) ⁽³⁾)

Források

Észrevételek közlése

1956. augusztus 9.
19/1/285/FR/CsR.
Észrevételek közlése.

Magyar Dolgozók Pártja
Központi Vezetősége
Gerő Ernő első titkár elvtársnak
Budapest

Kedves Gerő elvtárs!

A napokban olvastam a Politikai Bizottság 1956. augusztus 6-án kiküldött határozatát a "Belügyminisztérium és szervei pártellenőrzésének további megjavítására" szóló határozatát.

A határozat több pontjában túlzottan általánosítva az szerepel, hogy a Megyei Pártbizottságok első titkárai, VB.-i és Adminisztratív Osztályai nem tettek elég hathatós intézkedéseket. (Az első oldal 3., a második oldal 4. és 6. pontjában.) E megállapításokkal nem érthetek egyet, mert a Borsodmegyei Pártbizottság Végrehajtóbizottsága, Adminisztratív Osztálya és én is jóval többet tettek és tettem annál, mint amiről a határozat beszél, s így nem tudom magunkra venni úgy a határozat e pontjainak több megállapítását, ahogyan azok meg vannak fogalmazva. Ezt a pontatlanságot annak tudom be, hogy a határozat készítői nem ismerik alaposan a Megyei PB. ezzel kapcsolatos munkáját.

Javasolom, amennyiben erre mód van, a határozat e pontjainak pontosabb megfogalmazását, amennyiben erre nincs már lehetőség, észrevételem tudomásul vételét. Helyes lenne figyelemzetni a KV. Adminisztratív Osztályát arra, hogy a jövőben legyen körültekintőbb ilyen fontos kérdésekben.

Fel szeretném hívni Gerő elvtárs figyelmét arra is, hogy sajtónkban helytelenül úgy beszélnek a Politikai Bizottságról, mint a Párt Politikai Bizottságáról, és nem mint a Központi Vezetőség Politikai Bizottságáról, a Pártbizottságok titkáiról pedig mint a PVB-ok titkáiról és a PVB-okról nem úgy, mint a PB-ok VB-airól. Ezzel akarva - nem akarva csökkentik a KV, a PB-ok politikai és vezető szerepét, jelentőségét. Változtatni kellene ezeken a hibákon is.

Elvtársi üdvözléssel:

Földvári s.k.

B.-A.-Z.m.Lt. XXXIII-5. 1. 69. fond. 127. őe. (= A megyei első titkár levelezése.) 40. sz. (másolat)

Helyreigazítás kérése

1956. augusztus 14.
19/1/298/FR/CsR.

Magyar Dolgozók Pártja
Központi Vezetősége
Gerő Ernő első titkár elvtársnak
Budapest

Kedves Gerő elvtárs!

A Megyei Pártbizottság Végrehajtó Bizottsága megbízása alapján hívom fel figyelmét a következőkre:

1. Az állami, gazdasági szervezetekben dolgozó [szervek] személyzeti munkájának egyszerűsítését, lényeges megjavítását ma akadályozza, hogy a minisztériumok, országos szervezetek erre még nem adtak konkrét utasításokat a személyzeti osztálynak.
Javasoljuk: hogy ez a lehetőségekhez képest gyorsan történjék meg, mert a személyzeti osztályvezetők nem mernek enélkül bátran változtatni régi módszereiken.

2. A káder- és személyzeti munkában elkövetett eddigi hibák következetes orvoslása azt is megköveteli, hogy számos kádert anyagilag is kártalanítsunk. Erre jelenleg anyagi alap nem áll az illetékes állami és gazdasági vezetők rendelkezésére. Ezért is tapasztalható az ilyen hibák következetes kijavításától való húzódozás, ami politikailag káros hangulatot szül.
Javasoljuk: hogy a szükséges anyagi fedezetet biztosítsa ehhez a Minisztertanács.
3. A megyében sok munkás, dolgozó paraszt, értelmiségi, funkcionárius lassúnak, vontatottnak tartja az állami, gazdasági munka egyszerűsítését, a túlzott centralizmusból fakadó hibák felszámolását. Nem a Minisztertanács határozatait bíráljuk, hanem a végrehajtás lassúságát, huzavonáját. A Megyei Párt Végrehajtó Bizottságnak is az a véleménye, hogy még azokat az intézkedéseket sem teszik meg a felsőbb állami szervek, amelyeket megtehetnének. Nem folyik megfelelően a vállalatok leadása, a hivatali munka felülről induló egyszerűsítése stb.
Javasoljuk: a munka meggyorsítását a lehetőségeknek megfelelően, s ha lehet, olyan nyilatkozatok közzétételét (a kormány tagjaitól), amelyek pozitívan reagálnak az alulról jövő helyes kritikákra.
4. Sok az olyan jogos panasz is, hogy az állami munka egyszerűsítése leszűkül csak a vezetők feladatává, s ebbe nem igen vonják be a lakosságot, a dolgozókat. Ezzel kapcsolatban a szükséges intézkedéseket megteesszük, de valószínű, felső intézkedésekre is szükség van a lakosság bevonása érdekében. A "Magyar Nemzet" elmúlt vasárnap száma arról írt, hogy megjelent egy intézkedés, miszerint "a kenyérgabona kivételével az összes többi növények kötelező kivetését megszüntette". Ezt többen a begyűjtési kivételek megszüntetésére értik, ami zavarja [a] begyűjtési szervek munkáját.
Javasoljuk: a "Magyar Nemzet" közöljön egy helyreigazító cikket.

Földvári Rudolf
első titkár

B.-A.-Z.m.Lt. XXXIII-5. 1. 69. fond. 127. öe. (= A megyei első titkár levelezése.) 41. sz. (másolat)

Válasz az "A KV. júliusi teljes ülése utáni helyzetről" tárgyú határozatra

1956. augusztus 21.
19/17/FR

Magyar Dolgozók Pártja
Központi Vezetősége
Gerő Ernő első titkár elvtársnak
Budapest

Kedves Gerő elvtárs!

Augusztus 18-án a késő esti órákban kaptam meg a Politikai Bizottság határozatát "A KV. júliusi teljes ülése utáni helyzetről". A határozat jó, helyes értékelést ad a mai helyzetről, az eddig megtartott gyűlések és aktívulések tapasztalatai alapján. De ha figyelembe vesszük az egyszerű párttagokkal és pártönkivüliekkel folytatott beszélgetéseink százainak, ezreinek tapasztalatait, akkor (a Politikai Bizottság határozatánál jobban, konkrétan) figyelembe kell vennünk a már észlelhető negatív jelenségeket is. Ugyanis az egyszerű párttagok és pártönkivüliek véleménye, hangulata nem olyan egyöntetűen pozitív; sokrétűbb, bonyolultabb, számunkra többlet mutató, mint a pártaktívákon és a gyűléseken elhangzott vélemények és állásfoglalások. A Megyei PB. által észlelt több ilyen jelenségre akarom felhívni Gerő elvtárs és a Politikai Bizottság figyelmét:

1. *A lakosság körében (még az üzemekben is) túlzott várakozás és követelődés - számos helyen demagóg követelődés is - tapasztalható, emellett az állami fegyelem bizonyos lazulása is.*

A lakossággal és a dolgozókkal való beszélgetések valóságos panasznapok. A panaszok, kérések jórésze vagy jogos, de ma még kielégíthetetlen, vagy teljesen jogtalan, indokolatlan. (Pl. csökkentjük vagy töröljük el az adót, beadást, csökkentjük a magas aranykorona értéket, adjunk el szemet minden faluban, emeljük általában a munkabéreket, orvosoljunk minden szociális, kulturális, kommunális bajt és nehézséget, töröljük el a kötelező kenyérgabona-vetést, adjuk vissza az államosított házakat, engedjük be a városokba végleges letelepedési engedéllyel a kitelepítetteket, elégtűnk ki minden lakásigényt stb.)

Elég sok lazaság, fegyelmeztlenség, sőt csalás is tapasztalható a kenyérgabonabegyűjtés körül. Ezért megy igen nehezen, vontatottan a szerződéses kenyérgabonafelvásárlás, ami messze elmarad megyénkben a kötelező kenyérgabonabegyűjtés mögött. (Úgy tudom, más megyében is ez a helyzet.) Csaknem 20.000 az állat- és állati termék beadásával hátralékosok száma. Lazaságok mutatkoznak az üzemek béralapgazdálkodásában is.

E helyzet okait a következőkben látja a Megyei PB. Végrehajtó Bizottsága:

A XX. kongresszus óta igen egyoldalúan, szinte csak a szocialista demokráciáról, a szocialista törvényességről, az elkövetett hibák kijavításáról, a jogos kérések és panaszok orvoslásáról, az alulról jövő kritika bátorításáról beszélünk. Emellett elhanyagoltuk az állami fegyelem, az állampolgári kötelezettségek, a jogok és kötelezettségek egysége és összefüggése jelentőségének hangsúlyozását, annak kiemelését és előtérbe állítását, hogy csak a szakadatlanul több, jobb, olcsóbb termelés a kötelezettségek fegyelmezett teljesítése teremti meg a még nem teljesíthető, de jogos kérések kielégítésének alapját.

Ez ellen a megyében már több intézkedést tettünk és teszünk a jövőben is. De nem látok megfelelő intézkedéseket felülről! A "Szabad Nép" is, de különösen az "Irodalmi Újság", a "Muvelt Nép", a "Béke és Szabadság" még jórészt a KV. július[?] határozata[?] előtti stílusban írnak.

Javasolom, hogy a KV. Politikai Bizottsága és Titkársága gyorsan és határozottan teremtse megnyugtató rendet a sajtófronton. (Az "Irodalmi Újság" augusztus 18-i számának és a "Muvelt Nép" augusztus 19-i vezércikke több olyan részt tartalmaz, ami ellentétes a KV. mai politikájával, különösen, ami a káderek általános leváltásáról, az állam elhalásának - hazánkban már tapasztalható - jelenségeiről, régi hibáinkról szólnak. A "Magyar Nemzet" is eléggé tendenciózusan arról írt legutóbb, hogy a kenyérgabonán kívül megszüntettük minden más termény kötelező kivetését, az Alkotmányunkkal foglalkozó újságcikkek túlnyomó többsége meg sem emlékezett az állampolgárok alkotmányos kötelezettségéről.)

A különböző gyűléseken és sajtófogadásokon elhangzott beszédekből is jórészt csak azt olvashatjuk, hogy mit ígérünk dolgozó népünknek.

Úgy vélem, *gyorsan véget kell vetnünk ennek a káros egyoldalúságnak, és a szocialista demokrácia és törvényesség mellett ugyanilyen mértékben hangsúlyoznunk kell az állami és pártfegyelmet, a jogok és a kötelezettségek egységét, mozgósítunk kell a jelentkező fegyelmeztlenségek ellen!* Nem turhetjük, hogy még egyszer megismétlődjének az 1954-es jelenségek.

Az ellenséges agitáció és propaganda fokozódik és egyik fő célja az állami fegyelem lazítása, demagóg követelések teljesítése. Tapasztalataink szerint ennek máris érződik bizonyos hatása a lakosságra, de funkcionáriusaink véleményében is. Sok képviselői beszámoló gyűlésen és fogadónapon a párttitkárok, tanácselnökök "járnak élen" a panaszok, követelések felsorolásában. Pártszervezeteink, tanácsaink, tömegszervezeteink nem győzik meg sok helyütt a demagógia káros voltáról a dolgozókat, lakosságot.

2. *Számos községünkben határozott elégedetlenség tapasztalható az egyénileg dolgozó parasztok, különösen a szegény- és kisparasztok részéről.*

Bírálják az adóemelését, a szerintük igen magas adót és beadási kötelezettséget, a kötelező kenyérgabonavetési rendeletet, a mutrágyahiányt, a gépállomások hibáit, a hatóságok még gyakori ridegségét, bürokratikus intézkedéseit és mindebből azt a következtetést vonják le, hogy a Párt és a kormány nem gondoskodik róluk megfelelően, többen olyan megjegyzéseket tettek, hogy amikor Nagy Imre volt a miniszterelnök, úgy érezték, könnyebb lesz az életük, most azt érzik, kezd ismét nehezebb lenni!

Az egyénileg dolgozó parasztok véleményében sok a helytelen megállapítás, túlzás, de van igazság is, különösen a szegény- és kisparasztok panaszaiban. A kötelező kenyérgabonavetési rendelet, az új adórendelet számukra a legkedvezőtlenebb, különösen ott, ahol aszály és árvíz volt. Közülük sokan anyagi gondokkal küzdenek, e rendeleteink erősen bírálhatók osztálypolitikánk szemszögéből. A KV. legutóbbi ülésén és a parlamenti ülésén is szóvá tettem ezt, most ismét javasolom, hogy a KV. Politikai Bizottsága és a Minisztertanács vegye beható kritikát alá szegény- és kisparaszt politikánkat, a megemlített rendeleteinket, s tegyenek hathatós intézkedéseket elsősorban a szegényparasztság fokozottabb anyagi és termelési támogatása érdekében. A "Szabad Nép" augusztus 19-i számának (a szegényparasztságról szóló) cikke is helyesen jelzi a szegényparasztság mai problémáit.

3. *Az értelmiség egyes rétegeiben, csoportjaiban (különösen a régi értelmiségiek, az írók, újságírók között) még erőteljes politikai ingadozás, bizonyos kételkedés, sőt cinizmus is tapasztalható.* E rétegekben erősítjük agitációs és propaganda munkánkat, de az eddiginél jóval több segítséget kérünk a KV. Agit.[ációs és] Prop.[aganda] Osztályától, tudományos és kulturális osztályaitól, főleg képzett előadókat.

4. *Általános a panasz* (üzemekben, falvakban), *hogy az állami munka egyszerűsítése lassan, vontatottan halad.* Ennek ellensúlyozására a lakosság bevonását szervezzük és a helyileg elintézhető helyes javaslatokat haladéktalanul végrehajtjuk. E munkát azonban nagyban fékezi, hogy sok idejétmúlt rendeletet még nem vontak vissza, sok még a felesleges rendelet (ezeket össze lehetne vonni), lassan megy a hatáskörök leadása. E kérdésekben a KV. Politikai Bizottságának kellene intézkedni.

5. *A volt pártok vezetői, aktívái jórészt ellenzéki szerepet töltenek be, s olyan illúziók élnek bennük, hogy pártjaikat újjászervezik.* (A börtönökből kiszabadult volt SZDP tagok is!) Ahogy látom, felülről is ez a helyzet. Hegedűs [András] elvtárs, a KV. tagjai állnak az általuk feltett interpellációs kérdések tüzeiben, ők nyilatkoznak, írnak és beszélnek a régi hibákról, a demokráciáról, a törvényességről, a kommunisták pedig nemcsak ezekről beszélnek, hanem a feléledő fegyelmetlenségről, a kötelezettségekről is. Mi arányosítani fogjuk a szereposztást a megyében, de azt hiszem, ezt kellene tenni felül is.

Összefoglalva: Borsod megyében is alapvetően pozitív a lakosság, a dolgozók hangulata, véleménye a KV. júliusi határozatáról. Levelemben azért emeltem ki a negatív vonásokat, mert ezek megvannak, károsan hatnak és még nem tudunk úrrá lenni felettük. S leküzdésükhöz a Központi Vezetőség Politikai Bizottságától és Titkárságától is segítséget kérünk, előterjesztett javaslataink alapján.

Eltvársi üdvözléssel:

Földvári Rudolf
első titkár

B.-A.-Z.m.Lt. XXXIII-5. 1. 69. fond. 127. öe. (= A megyei első titkár levelezése.) 41. sz. (másolat)

Beszámoló

1956. augusztus 30.
19/1/319/FR/CsR.

Magyar Dolgozók Pártja
Központi Vezetősége
Gerő Ernő első titkár elvtársnak
Budapest

Kedves Gerő elvtárs!

E héten kedden este tájékoztattam a szuk megyei aktívát a Politikai Bizottság információi alapján. A tájékoztatás után igen sok kérdést tettek fel a jelenlévő elvtársak és kérdéseikhez sokan megjegyzést is fuztek. E kérdések és megjegyzések politikai lényege és értelme a következő volt:

1. A KV. nem-e tesz elvi engedményeket, amikor most újra foglalkozik Nagy Imre, az újságírók, az írók és - ha kéri - Déri és Tardos pártfegyelmi ügyének felülvizsgálásával? Ezek szerint revízió alá vesszük a KV. 1955. márciusi, 1956. június 30-i határozatait, valamint az irodalomról szóló 1955 végén hozott határozatunkat? Ha visszavesszük Nagy Imrét a Pártba, nem jelenti ez azt, hogy kettős mértékkel mérünk? Az egyszeru párttagok kisebb károkat okozó hibáit szigorúbb, Nagy Imre igen súlyos károkat okozó hibáit sokkal enyhébb mértékkel?

2. Az értelmiségről szóló KV. határozat nem-e jelent nagy engedményeket az értelmiségnek, vagy túlzott kedvezményeket számukra a munkások rovására, amikor a megyében nem tudtuk eddig megoldani a legégetőbb lakáskérdéseket sem?

3. A KV. zárt levelében lesz-e szó arról, hogy mi a Párt álláspontja ma a vallás kérdésében? (Grösz kinevezése, a püspöki karral való tárgyalások, Mindszenty kiengedése stb. után.)

Megegyei tapasztalatok alapján nő az ilyen párttagok és funkcionáriusok száma, akik egyházi rendezvényeken vesznek részt, akik kereszteltetik, béráltatják gyermeküket, templomban esküsznek. E kérdésekre én választ adtam, de javasolom, hogy a KV. zárt levelében hangsúlyozzuk, hogy a KV.-nek ezek az intézkedései nem jelentenek elvi engedményeket és a Párt elvi álláspontja nem változott a vallás kérdésében sem. Helyes lenne néhány mondatban választ adni arra is, hogy mi ma a KV. véleménye a megemlített határozatokról.

Az ózdi elvtársak elmondották, hogy a városban olyan hír terjedt el, hogy felemelik a cigaretta árát és csökkentik a kenyér árát. Erre azt a választ adtam, hogy én nem tudok erről, ha sor kerülne ilyesmire, arról a KV. előre tájékoztatni fogja a pártaktívát.

Eltvársi üdvözléssel:

Földvári Rudolf
első titkár

B.-A.-Z.m.Lt. XXXIII-5. 1. 69. fond. 127. öe. (= A megyei első titkár levelezése.) 44. sz. (másolat)

Gerő válasza

Magyar Dolgozók Pártja
Központi Vezetőség titkára

Budapest, 1956. szeptember 3.
Iktatószám: G-344.

Földvári Rudolf elvtársnak
MDP Borsodmegyei Bizottsága
Miskolc

Kedves Földvári elvtárs!

Megkaptam augusztus 9-én és 14-én kelt leveleit. Az ezekben foglalt kérdésekről ezúton közlöm véleményemet:

1.) A belügyi szervek pártellenőrzésének megjavításáról szóló határozat, Földvári elvtárs szerint, nagyon általánosítva értékeli a megyei pártbizottságok ezirányú tevékenységét. Véleménye szerint a Borsodmegyei Pártbizottság munkájára vonatkozóan ez az értékelés nem tekinthető pontosnak, mivel a pártbizottság a határozatban említettnél lényegesen többet foglalkozott a Belügyminisztérium Borsodmegyei Főosztályának munkájával. A politikai Bizottság e határozatának nem feladata, hogy az egyes megyei pártbizottságok ezirányú tevékenységét külön-külön értékelje. A Politikai Bizottságnak a határozat meghozatalánál az általánosítható tapasztalatokból kellett kiindulnia, olyan tényezőkből, amelyek az egész párt ezirányú tevékenységére jellemzőek.

2.) Egyetértek Földvári elvtárral abban, hogy a sajtó és rádió sokszor helytelenül, a Politikai Bizottságról, mint a párt Politikai Bizottságáról, és nem mint a Központi Vezetőség Politikai Bizottságáról, a pártbizottságok titkáraitól pedig mint a végrehajtó bizottságok titkáraitól beszél.

E kérdést a Szabad Nép Szerkesztő Bizottságának néhány hónappal ezelőtt már felvettem, ezen a téren van valami javulás, a helytelen formulát azonban még most is sok esetben használják. E kérdésre ismételtel felhívtam Nógrádi Sándor elvtársnak, a Központi Vezetőség Agitációs és Propaganda Osztálya vezetőjének, valamint a Szabad Nép Szerkesztő Bizottságának figyelmét.

3.) Javasolja, hogy az illetékes állami szervek adjanak konkrét útmutatást a személyzeti osztályok szerepére, feladatkörére vonatkozóan, mert a jelenlegi bizonytalanság nehezíti az egyszerűsítési munkát. Valóban fennáll a személyzeti osztályok szerepének, feladatkörének, valamint a munkaügyi osztályokhoz való viszonyának tisztázatlansága. Nincs olyan átfogó állami határozat, mely szabályozná ezt a kérdést. Jelenleg dolgoznak egy javaslaton, amely előreláthatóan október folyamán kerül a Politikai Bizottság elé, ez

tisztázni fogja a személyzeti osztályok feladatkörét, az állami, gazdasági vezetéshez való viszonyát.

A személyzeti osztályok ellen - mint Maga előtt is ismeretes - különböző ellenséges, demagóg elemek széles támadást indítottak, melynek célja, a személyzeti osztályok tekintélyének rombolása, illetve azok felszámolása. Az ilyen törekvésekhez nem kis részben hozzájárultak a Szabad Népből, valamint más lapokban a kérdéssről megjelent cikkek. Ezek az elemek kihasználják azokat a hibákat, amelyeket a személyzeti osztályok az elmúlt évek során kétségtelenül elkövettek. Pártszervezeteinknek fel kell lépni a személyzeti osztályok védelmében az elhangzott jogtalan bírálatokkal szemben. Ezt azért tartom szükségesnek megjegyezni, mert a személyzeti osztályok helyzetének megítélésénél e jelenséggel feltétlenül számolnunk kell.

4.) Javasolja, hogy a kádern munkában elkövetett hibák orvoslásaként egyes személyeket anyagilag is kártalanítsunk. Földvári elvtárs leveléből nem tunik ki, hogy milyen esetekre gondol, mindenkit, akit az elmúlt évek során valamilyen vélt vagy tényleges igazságtalanság ért, nem tudunk anyagilag kártalanítani. A Munka Törvénykönyve bizonyos esetekben lehetőséget nyújt arra, hogy a sérelmeket szenvedett személyeket anyagilag is kártalanítsák. Javasolom, hogy Földvári elvtárs konkrétan közölje, hogy milyen típusú esetekre gondol, mert így a kérdést jobban meg lehetne közelíteni és indokolt esetben segíteni tudnánk.

5.) Levelében megemlíti, hogy lassan folyik az államapparátus decentralizálása, az állami, gazdasági munka egyszerűsítése, a munkába nem vonják be eléggé a dolgozókat. A Politikai Bizottság és a Minisztertanács számára komoly segítséget nyújtana, ha konkrétan közölné, mely kérdésekben mutatkozik vontatottság, mert így lehetőség lenne arra, hogy megfelelő intézkedéseket tehesünk.

6.) Ami a Magyar Nemzet augusztus 12-i számában a begyűjtésről megjelent, az teljesen helytelen. A helyreigazító nyilatkozat közzétételét azonban nem tartom célszerűnek, mert ezzel még inkább felhívnánk a kérdésre a figyelmet. A cikkben foglaltakra felhívtam a Központi Vezetőség Agitációs- és Propaganda Osztályának figyelmét.

Földvári elvtárs által felvetett egyéb kérdésekre, amelyek intézése folyamatban van - távollétemben - Kovács István elvtárs fog válaszolni.

Eltvársi üdvözléssel:

Gerő Ernő
első titkár

B.-A.-Z.m.Lt. XXXIII-5. 1. 69. fond. 127. öe. (= A megyei első titkár levelezése.) 42. sz. (s.k. eredeti)

Címek:

[Gerő Ernő](#) ^[4]

[Rákosi Máttyás](#) ^[5]

[Magyar Dolgozók Pártja](#) ^[6]

[MDP](#) ^[7]

[Földvári Rudolf](#) ^[8]

[Sztálin](#) ^[9]

[Déry Tibor](#) ^[10]

[Tardos Tibor](#) ^[11]

[Petőfi kör](#) ^[12]

[Művelt Nép](#) ^[13]

[Miskolci kocsonya](#) ^[14]

[Hegedűs András](#) ^[15]

[SZDP](#) ^[16]

[Nagy Imre](#) ^[17]

Kiadás: 2. évfolyam (2002) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/foldvari_rudolf_borsodabaujzemplen_megyei_mdptitkar_levelezese_gero_ernovel.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/politika/foldvari_rudolf_borsodabaujzemplen_megyei_mdptitkar_levelezese_gero_ernovel.html

[2] <http://www.rev.hu/sulinet45/szerviz/oha/foldvari.htm>

[3] <http://forras.rkk.hu/9906/punkosti.html>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gero-erno>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rakosi-matyas>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-dolgozok-partja>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mdp>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/foldvari-rudolf>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sztalin>

[10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/dery-tibor>

[11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/tardos-tibor>

[12] <https://www.archivnet.hu/cimkek/petofi-kor>

[13] <https://www.archivnet.hu/cimkek/muvelt-nep>

[14] <https://www.archivnet.hu/cimkek/miskolci-kocsonya>

[15] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hegedus-andras>

[16] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szdp>

[17] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-imre>